

An aerial photograph of a vast blue ocean with white, frothy waves breaking across the surface. The sky is a clear, bright blue, and the overall scene is serene and expansive.

L'Assumpció de la Mare de Déu

Agost 2011

Pàgina 3

Maria Virgo coelos ascendit

Pàgina 4

**Exposició dels llits de la Dormició
de la Mare de Déu**

Palma

Pàgines 5 i 6

**Exposició dels llits de la Dormició
de la Mare de Déu**

Part forana

Pàgina 7

**Programa cultural
d'ARCA-Amics del Patrimoni
i del Monestir de la Puríssima Concepció
(caputxines)**

Palma

Maria Virgo coelos ascendit

La Llegendà àuria explica com la Mare de Déu rebé la visita de l'arcàngel sant Miquel, tres dies abans de la seva mort, per anunciar-li la imminència del seu traspàs. L'única petició que s'atreví de formular Maria fou la presència dels apòstols en la vetlla del llit mortuori. Finalment, els deixebles, que ja s'havien dispersat per predicar el missatge de Crist, comparegueren miraculosament al comiat. En aquest moment es produí l'elevació al cel del cos i de l'ànima de la mare de Jesús, que es recorda, precisament, en la festivitat del 15 d'agost. Aquesta creença, basada en una llegenda ja documentada en el segle vi, no fou proclamada com a dogma de fe per l'Església catòlica fins a l'1 de novembre de 1950, a través de la publicació de la butlla *Munificentissimus Deus* del papa Pius XII. Teòrics tan antics com sant Agustí o com sant Tomàs d'Aquino havien escrit enceses paraules a favor de la causa.

Malgrat la distància temporal entre els primers documents que en parlen i la resolució papal, la devoció envers l'Assumpció de la Verge ha generat, al llarg de la història, multitud d'expressions litúrgiques i manifestacions artístiques i populars que vénen a

supleixen els nombrosos interrogants que presenten els fets reals; com ho palesa, per exemple, el desacord que hi ha a l'hora d'ubicar el lloc del succés, ja fos Efes o Jerusalem. En qualsevol cas, la instal·lació dels llits de la Mare de Déu d'Agost o de la Mare de Déu Morta i els ritus residuals que encara se celebren a Mallorca són la deixa d'un molt més ampli protocol d'actuacions que s'inicià amb les processons pel carrer de mitjan segle xv, primer, al voltant de la Seu, i, després, a totes les esglésies de l'illa.

La imatge gòtica de la Dormició de Maria del primer temple de la diòcesi és també el model tipològic que segueix la resta d'escultures marianes. Foren les diferents tendències estilístiques posteriors les que introduïren petites variacions sense contradir la significació profunda de la imatge. Altrament, l'esperit del barroc s'afanyà a monumentalitzar les representacions a partir de grans dispositius escenogràfics: cadafals, pal·lis, àngels custodis... El ritual o la consuetud de la Seu de 1511 evidencia la presència de seglars o capellans caracteritzats com apòstols, figurants que encara perduren a Valldemossa.

El Trànsit de Maria representa, en conclusió, la glorificació del seu cos en similitud al procés de resurrecció del seu fill. Aquesta veneració mariana engegà simulacres de l'estil de la Festa d'Elx, de caire líric i teatral, dignificada com a Patrimoni de la Humanitat per la Unesco. El prestigi que desperta aquesta circumstància hauria de servir d'impuls definitiu per protegir i recuperar els elements patrimonials que, a Mallorca, han vestit durant segles la dignitat de la memòria de l'Assumpció de Maria.

Orientació bibliogràfica: AMADES, J. *Costumari català*, Barcelona, 1953 / LLABRÉS, J.; PASCUAL, A. «Els llits de la Mare de Déu d'Agost a Mallorca, una expressió d'art i devoció», dins *Estudi del moble*, 6., Barcelona, 2007 / LLABRÉS, J.; PASCUAL, A. *L'àlbum de la Dormició de Jeroni Juan Tous*, Palma, 2008 / LLOMPART, G. «La Mare de Déu morta a Mallorca, entre el folklore i la litúrgia», dins *Món i Misteri de la Festa d'Elx*, València, 1986, 93-100 / MUNAR OLIVER, G. *Devoción de Mallorca a la Asunción*, Palma, 1950 / RÉAU, L. *Iconografía del arte cristiano*, tom 1, vol. 2. Barcelona, 1996.

Exposició dels llits de la Dormició de la Mare de Déu

Palma

Església de la Immaculada Concepció (Sant Magí)

Carrer d'Espartero, 9

Cada dia, de 18.30 h a 20 h

Església del Socors Carrer de Mateu Enric Lladó, 30

Del 12 al 20 d'agost

Feiners, de 10 h a 12 h

Dilluns, 15 d'agost, de 8.30 h a 9.30 h, d'11.30 h a 13 h i de 19.30 h a 20.30 h

Del 12 al 15 d'agost, a les 12 h, cant de l'àngelus gregorià

La Dormició de la Mare de Déu del Socors és una talla policromada i daurada del segle XVII, que tot l'any resta exposada a la capella de l'agustina Santa Caterina Tomàs.

Església de Sant Francesc Plaça de Sant Francesc, 7

Del 10 al 22 d'agost

Feiners, de 8 h a 12.30 h i de 15.30 h a 20 h

Dissabte, de 9.30 h a 12.30 h, de 15.30 h a 18 h i de 19 h a 20 h

Diumenge i festius, de 10.30 h a 12.30 h i de 19.30 h a 21 h

El convent franciscà disposa d'una interessant col·lecció d'escultures marianes jacents de diferent cronologia. Un dels llits d'aquestes marededéus és obra de Jaume Llull (1650-1707).

Església de Sant Jaume Carrer de Sant Jaume, 12

Del 13 al 22 d'agost

De dilluns a divendres, d'11.30 h a 13.30 h i de 17.30 h a 20.30 h

Dissabte, d'11.30 h a 13.30 h i de 17.30 h a 21.30 h

Diumenge, de 9.30 h a 13.30 h i de 19 h a 21.30 h

L'escultor Adrià Ferran dissenyà (c. 1815) per a aquesta parròquia un conjunt de gran vistositat. El baldaquí que coronava el llit penjava de la volta de l'església. Ara, només es veu una part del muntatge original.

Església de Sant Miquel Carrer d'Arabi, 2

Del 13 al 20 d'agost, de 8 h a 13.30 h i de 16.30 h a 20 h

Església de Sant Nicolau Carrer d'Orfila, 1

Del 13 al 22 d'agost, de 9 h a 13 h i de 18 h a 19 h

El conjunt assumpcionista de Sant Nicolau evidencia la perpetuació del model iconogràfic. En aquest cas, el llit és més antic que la Mare de Déu, tot i que la imatge respecta la tradició formal.

Església de Santa Creu Carrer de Sant Llorenç, 4

Del 15 al 21 d'agost, de 19 h a 20.30 h

Segons els documents, la vigília de l'Assumpció de 1562 fou acabada la figura de Nostra Senyora. A la processó, els portadors del tabernacle cobraren dos sous.

Església de Santa Eulàlia Plaça de Santa Eulàlia, 2

De dilluns a divendres, de 9.30 h a 11.30 h i de 18.30 h a 20.30 h

Dissabte, d'11 h a 13 h i de 18.30 h a 20.30 h

Diumenge, de 9.30 h a 13.30 h, de 18.30 h a 19.30 h i de 21 h a 22 h

Dissabte, 13 d'agost, a les 12 h, i dilluns, 22 d'agost, a les 10.30 h, processó

Es tracta d'un del pavellons de pal·li més significatiu de l'illa. A la corretja de la Mare de Déu s'hi llegeix: «Maria virgo exaltata est super choros angelorum ad celestia regna. Alleluya.»

Església del monestir de la Concepció

Carrer de la Concepció, 7-B

Cada dia, de 18 h a 19 h

Diumenge, 14 d'agost, processó claustral, a les 19 h

L'escultor Miquel Barceló rebé, el 1685, la comanda per fer un llit per a la Mare de Déu segons el patró del que hi havia a la Seu de Mallorca. La talla mariana és, emperò, de cronologia anterior.

Església del monestir de Sant Jeroni

Carrer de la Porta de Mar, 1-A

Del 15 al 21 d'agost

Diumenge, 15 d'agost, de 10 h a 11 h

Dilluns, dimecres, divendres i dissabte, de 8 h a 9 h

Tant la imatge jacent, amb els ulls mig oberts, com l'urna que la custòdia resten documentades del 1589. L'obra ha estat assignada a l'escultor Gaspar Gener.

Església del monestir de Santa Clara

Carrer de Fonollar, 2

Cada dia, de 6 h a 19.30 h

Del monestir de les clarisses, en destaca el túmul d'indubtable filiació rococó, produït probablement durant la segona meitat del segle XVIII. Segueix la tipologia del llit coronat.

La Seu de Mallorca Plaça de l'Almoina, s/n

Del 15 al 23 d'agost

De dilluns a divendres, de 10 h a 18.15 h

Dissabte, de 10 h a 14.15 h

Diumenge, de 8 h a 13.30 h i de 18.30 h a 20 h

La talla de la marededéu, d'autoria anònima, data del segle XV, els mateixos orígens de la celebració litúrgica a Mallorca. El llit amb pal·li, que custòdien quatre àngels de mida natural, respon a un model d'època barroca.

Exposició dels llits de la Dormició de la Mare de Déu

Part forana

ALARÓ

Església de Sant Bartomeu

Carrer de la Rectoria, 10

Del 6 al 27 d'agost

Feiners, de 19.30 h a 20.30 h

Diumenge i festius, de 9.30 h a 11.30 h

ALGAIDA

Església de Sant Pere i Sant Pau

Carrer del Rei, 1

Dissabte, 13 d'agost, i diumenge, 14 d'agost, de 19 h a 20.30 h

La Dormició de l'església algaïdina és una talla de fusta de tradició barroca que s'adequa estrictament al cànon iconogràfic.

L'ARRACÓ

Església del Sant Crist

Plaça de Weyler, 11

Del 15 al 21 d'agost, de 18 h a 20 h

Dilluns, 15 d'agost, també de 9.30 h a 11 h

ARTÀ

Església de la Transfiguració del Senyor

Costa d'en Torreta, 6

Diumenge, 14 d'agost, de 11.30 h a 12.30 h

Dilluns, 15 d'agost, de 10 h a 14 h i de 15 h a 18 h

El conjunt per a l'Assumpció de la Mare de Déu de la parròquia artanenca era una versió més discreta del que creà Adrià Ferran per a Sant Jaume (Palma) i qui sap si el féu ell mateix. La semblança entre ambdues marededús és evident.

BINISSALEM

Església de Santa Maria de Robines

Plaça de l'Església, 22

Del 12 al 21 d'agost, de 18.30 h a 20 h

Diumenge, 14 d'agost, també de 10.30 h a 12 h

És té per certa la informació que la Dormició que es conserva a la parròquia de Binissalem prové del convent desamortitzat de Sant Domingo (Palma). Es tracta d'una obra de Gabriel Mòger II, de la primera meitat del segle XVI.

CALVIÀ

Església de Sant Joan Baptista

Carrer del Serral, 1

Del 13 al 21 d'agost

Feiners, de 19.30 h a 20.30 h

Diumenge i festius, de 10.30 h a 12.30 h i de 19.30 h a 20.30 h

CAMPANET

Església de Sant Miquel

Carrer de Llorenç Riber, 4

Del 13 al 21 d'agost

Feiners i dissabte, de 19 h a 20.30 h

Diumenge, de 10.30 h a 13 h i de 18 h a 20.30 h

CAMPOS

Església de Sant Julià

Carrer del Bisbe Tallades, 17

Del 9 al 23 d'agost

Feiners, de 20 h a 21 h

Dissabte, de 10 h a 13 h

Diumenge i festius, de 10 h a 11 h i de 20 h a 21 h

Escultura de fusta tallada i documentada de l'aragonès Juan de Salas, el 1529. El llit de la Mare de Déu és de Tomàs Vila, de l'any 1930.

COSTITX

Església de Santa Maria

Plaça del Jardí, 27

Dissabte, de 19 h a 20 h

Diumenge, d'11.30 h a 12.30 h

Dilluns, 15 d'agost, de 19 h a 20 h

FELANITX

Església de Sant Miquel

Plaça de la Font de Santa Margalida, 6

Feiners, de 19.15 h a 20.30 h

Diumenge, de 9 h a 13 h i de 19.15 h a 20.30 h

FORNALUTX

Església de la Nativitat de la Verge Maria

Carrer de l'Església, 2

Dimecres, de 18 h a 19.30 h

Diumenge i festius, de 9 h a 10.30 h

INCA

Església de Santa Maria la Major

Plaça d'Orient, 36

Diumenge, 14 d'agost, de 8.30 h a 9.30 h

Dilluns, 15 d'agost, d'11.30 h a 12.30 h

INCA

Església de Sant Domingo

Carrer de les Germanies, 23

Diumenge, 14 d'agost, de 9.30 h a 10.30 h

Dilluns, 15 d'agost, de 18.30 h a 19.30 h

LLUBÍ

Església de Sant Feliu

Plaça de l'Església, 12

Diumenge, de 9.30 h a 10.30 h i de 20.30 h a 21.30 h

Dilluns, 15 d'agost, de 9.30 h a 10.30 h

Exposició dels llits de la Dormició de la Mare de Déu

Part forana

MANACOR

Església de Nostra Senyora dels Dolors

Carrer de l'Enginyer Barceló, 1

Del 13 al 17 d'agost, de 10 h a 12.45 h i de 17.30 h a 20.30 h

MONTUÏRI

Església de Sant Bartomeu

Plaça Major, 14-15

Dies 14, 15, 17 i 19 d'agost, de les 19.30 h a les 20.30 h
Dilluns, 15 d'agost, a les 19 h, interpretació de la dansa *Gentil Senyora* a càrrec dels cossiers

MURO

Església de Sant Joan Baptista

Carrer de Ramon de Torrella, 1

Del 12 al 24 d'agost
Feiners, de 19.30 h a 21 h
Diumenge, de 8 h a 13 h i de 19 h a 21 h

L'Assumpció a la parròquia de Muro té capella pròpia. El retaule actual, que inclou una urna per a la Dormició, és obra de Francisco Herrera i Ferragut, de cap al 1771.

PETRA

Església de Sant Pere

Carrer de la Rectoria, 2

Diumenge, 14 d'agost, de 9 h a 10 h i de 19 h a 20 h
Dilluns, 15 d'agost, de 19 h a 20 h

LA POBLA

Església de Sant Antoni Abat

Plaça de l'Església, 1

Cada dia, de 17 h a 21 h
Diumenge i festius, també d'11 h a 13 h
Dilluns, 22 d'agost, a les 20.45 h, processó de l'Enterrament

PORRERES

Església de Nostra Senyora de la Consolació

Plaça de l'Església, 1

Cada dia, de 20 h a 21 h

PUIGPUNYENT

Església de l'Assumpció de Maria

Plaça de Lleó XIII

Dissabte, 13 d'agost, de 19.30 h a 20.30 h
Diumenge, 14 d'agost, i dilluns, 15 d'agost, d'11 h a 13 h

La Coronació de la Mare de Déu acaba el cicle de l'Assumpció. Les corones de les figures solen ser afegits posteriors i d'argent. En pocs casos, com el de Puigpunyent, la corona és de fusta.

SANT JOAN

Església de Sant Joan Baptista

Carrer de Palma, 9

Diumenge, 14 d'agost, i dilluns, 15 d'agost, de 10 h a 11 h i de 20 h a 21 h

SANTA MARIA DEL CAMÍ

Església de Santa Maria del Camí

Carrer de Joan Vic, 1

Dimarts, dijous i dissabte, de 19.30 h a 20.30 h
Diumenge, de 9.30 h a 10.30 h i de 19.30 h a 20.30 h
Dies 14 i 15 d'agost, processó a les 20 h

Talla de fusta policromada assignada a l'escultor Gaspar II Gener (1565-1611). Lluu un vistós mantell de color blau amb estels, de clara simbologia mariana.

SANTANYÍ

Església de Sant Andreu

Plaça Major, 31

Del 14 al 21 d'agost
De dilluns a divendres, de 19.30 h a 20.30 h
Dimecres, també de 10 h a 13 h
Dissabte, de 10 h a 13 h i de 20.30 h a 21.30 h

Diumenge, de 8.30 a 9.30 h i d'11.30 h a 12.30 h
Dissabte, 13 d'agost, a les 20 h, comentari i projecció d'imatges de la Dormició de la Mare de Déu, a l'església del Roser, a cura d'Andreu Ponç Fullana

SENCELLES

Església de Sant Pere

Plaça d'Espanya, 2

Dissabte, 13 d'agost, de 20.30 h a 21.30 h
Diumenge, 14 d'agost, i dilluns, 15 d'agost, de 10.30 h a 11.30 h

SINEU

Església de Santa Maria

Plaça de Sant Marc, 1

Diumenge, de 19 h a 20 h
Dilluns, 15 d'agost, de 20 h a 21 h
Dimecres, 17 d'agost, de 9.30 h a 13 h

SÓLLER

Església de Sant Bartomeu

Gran Via, 1

Cada dia, d'11 h a 13 h i de 15 h a 17 h

La Mare de Déu d'Agost de la parròquia de Sóller, probablement dels inicis del segle XVIII, palesa una intencionalitat més expressiva que les precedents, a través de la gestualitat i dels plecs de la roba.

VALLDEMOSSA

Església de Sant Bartomeu

Carrer de la Rectoria, 1

Del 14 al 20 d'agost
De dilluns a dijous, de 9 h a 10.30 h
De divendres a diumenge, de 19 h a 20 h
Diumenge, 14 d'agost, i dissabte, 20 d'agost, processó de les crestes, a les 20 h

Obra documentada de l'escultor Juan de Salas, del 1530. La imatge presideix la processó de les crestes, en la qual és portada per quatre apòstols dels dotze que hi devia haver un temps.

ARCA - Fundació Amics del Patrimoni

Dimecres, 10 d'agost, a les 20 h

Inauguració de la intervenció contemporània *La Virgen que sueña*, de Milton Becerra, amb la imatge procedent de l'església de Santa Caterina de Sena (Palma), a l'església dels Sagrats Cors (carrer de Sant Gaietà, 9, Palma). Oberta de l'11 al 20 d'agost, d'11 h a 13 h i de 18 h a 20 h.

Dimarts, 16 d'agost, a les 17.30 h

Recorregut emBARCA't *Llits de la Mare de Déu Morta*, dirigit per Margalida Pujol. Sortida de la seu d'ARCA (carrer de la Pau, 1A, Palma). Places limitades. Inscripció prèvia al 971 719 531 o a arcainforma@arcapatrimoni.net. 3 € per als socis i 5 € per als no socis.

Dijous, 18 d'agost, a les 20.30 h

Celebració de *L'Esplendor de la Mediterrània* en honor de la dona i la feminitat, en la qual es lliuraran guardons a cinc dones significatives de les Balears. Lliurament de la Medalla d'Or de la Fundació Amics del Patrimoni i presentació del segon volum del llibre de la Mare de Déu d'Agost, a l'església dels Sagrats Cors (carrer de Sant Gaietà, 9, Palma).

Monestir de la Puríssima Concepció (caputxines)

Dijous, 11 d'agost, a les 19.30 h

Inauguració de l'exposició *Mostra de la Mare de Déu d'Agost*, comissariada per Jaume Llabrés i Aina Pascual. Restarà oberta del 12 al 23 d'agost, de 18 h a 21 h, a les sales d'exposicions del monestir (carrer de les Caputxines, 14, Palma). Entrada gratuïta.

Del 12 al 23 d'agost

Exposició del llibre de la Mare de Déu
Església del monestir de la Puríssima Concepció (Carrer de Jaquotot, 1-A, Palma), de 17 h a 20 h.

El conjunt escultòric de l'Assumpció de la Mare de Déu de l'església de Sant Jaume (Palma) és obra d'Adrià Ferran (Vilafranca del Penedès 1774 - Barcelona c. 1842)

L'Assumpció de la Mare de Déu

www.assumpciodelamarededeu.net

Si no s'indica el contrari, les dates d'exposició al públic són de diumenge, 14, a dilluns, 22 d'agost. Molts dels horaris de visita coincideixen amb l'ofici litúrgic, per la qual cosa es demana silenci i respecte cap a la celebració.

Aquest web només recull els horaris de les paròquies i dels convents que els han comunicat.

Edició

Vicepresidència de Cultura, Patrimoni i Esports del Consell de Mallorca

Col·laboració

Bisbat de Mallorca, ARCA, Fundació Amics del Patrimoni, Monestir de la Puríssima Concepció (caputxines)

Text i coordinació

Gabriel Carrió i Vives

Fotografies Joan Ferrà

Correcció lingüística

Servei de Normalització Lingüística del Consell de Mallorca

Traducció a l'anglès Guillem A. Reus

Disseny marilenmayol.com

Consell de
Mallorca

■ Vicepresidència de Cultura, Patrimoni i Esports del Consell de Mallorca

Col·laboració

